

POSTANOWIENIE

Dnia 19 stycznia 2022 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Krzysztof Rączka

w sprawie z odwołania B. B.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w O.

o zasiłek chorobowy,

na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w dniu 19 stycznia 2022 r.,

na skutek skargi kasacyjnej odwołującej się od wyroku Sądu Okręgowego w O. z dnia 21 października 2020 r., sygn. akt V Ua [...],

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;**
- 2. zasądza od odwołującej się na rzecz organu rentowego kwotę 240 (dwieście czterdzieści) zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu kasacyjnym.**

UZASADNIENIE

Wyrokiem z 24 października 2020 r., sygn. akt V Ua [...] Sąd Okręgowy w O. w wyniku apelacji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O. zmienił wyrok Sądu Rejonowego w O. z 30 czerwca 2020 r., sygn. akt IV U [...] w ten sposób, że oddalił odwołanie B. B. od decyzji organu rentowego z 12 grudnia 2019 r. oraz z 20 grudnia 2019 r. i obciążył ją kosztami postępowania.

Wyrokiem z 30 czerwca 2020 r., sygn. akt IV U 8[...] Sąd Rejonowy w O. zmienił decyzję Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O. z 12 grudnia 2019 r. i przyznał wnioskodawczyni B. B. prawo do zasiłku chorobowego za okres od 6 maja 2019 r. do 10 maja 2019 r. oraz od 23 maja 2019 r. do 3 czerwca 2019 r.

oraz zmienił decyzję Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O. z 20 grudnia 2019 r. i przyznał wnioskodawczyni B. B. prawo do zasiłku chorobowego za okres od 14 listopada 2018 r. do 27 kwietnia 2019 r. i w związku z tym nie zobowiązał wnioskodawczyni do zwrotu pobranego za wyżej wymienione okresy zasiłku chorobowego wraz z odsetkami.

Apelację od tego wyroku wniósł organ rentowy, zarzucając mu dokonanie błędnych ustaleń faktycznych oraz naruszenie art. 245 k.p.c. i art. 17 ustawy z 25 czerwca 1999 r. o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa (jednolity tekst: Dz.U. z 2020 r., poz. 870).

Sąd Okręgowy uznał apelację za zasadną i zmienił zaskarżony wyrok.

Sąd drugiej instancji wskazał, że Sąd Rejonowy uznając odwołanie B. B. za uzasadnione ocenił, że w okresie orzeczonej niezdolności do pracy nie wykonywała ona żadnych czynności związanych z prowadzoną działalnością gospodarczą, która sprowadzała się do wynajmu pokoi, a pomocy w tym zakresie udzielał mąż wnioskodawczyni, który między innymi wystawiał faktury VAT, przy czym podpisy na tych fakturach zostały przez B. B. wykonane już po okresie spornym na potrzeby postępowania toczącego się przed organem rentowym. Opierając się przy rozstrzygnięciu wyłącznie na zeznaniach wnioskodawczyni, uznanych za wiarygodne, Sąd pierwszej instancji, zdaniem Sądu odwoławczego, naruszył normę art. 233 § 1 k.p.c. ustanawiającego zasadę swobodnej oceny dowodów. Sąd drugiej instancji zaznaczył, że wnioskodawczyni pomimo choroby, na którą, jak sama podała w odwołaniu, cierpi od lat, nie zaniechała prowadzenia działalności gospodarczej, względnie jej nie zawiesiła. Przyjmując nawet, że jest ona od roku 2018 ograniczona do długoterminowego wynajmu pokoi dla pracowników spółki D. [...], oczywistym jest, że wiązą się z tym czynności nie tylko ograniczone do wystawienia faktur VAT, ale również konieczne jest choćby utrzymywanie pokoi w czystości, czy też podstawowa obsługa osób przyjeżdżających oraz opuszczających pokoje. Wnioskodawczyni kategorycznie twierdziła, że od 1 grudnia 2018 r. nie zatrudnia pracownika, pomoc męża, który jest rolnikiem polegała wyłącznie na wystawianiu faktur VAT, wobec czego powstaje pytanie, kto zajmuje się w/w pozostałymi czynnościami. Zeznania wnioskodawczyni należało zatem uznać za niewiarygodne. Jako nieskuteczną

należało ocenić natomiast próbę wyjaśnienia kwestii podpisania faktur VAT w okresach korzystania ze zwolnień lekarskich, organ rentowy słusznie wskazał w apelacji, iż w sytuacji w której podpisy na fakturach zostały dokonane w innych datach aniżeli daty ich wystawienia, racjonalnym było zamieszczanie przy podpisach dat rzeczywistych tych czynności, tymczasem we wszystkich przypadkach nie poczyniono adnotacji tego rodzaju.

Sąd Okręgowy ocenił, że B. B. w okresach niezdolności do pracy prowadziła działalność gospodarczą, w postaci wynajmu pokoi, niewątpliwie otrzymywała z tego tytułu wynagrodzenie, działalność w kształcie opisanym przez wnioskodawczynię nie wymaga intensywnego zaangażowania, jednak jej przejawem są choćby czynności porządkowe oraz wystawianie i podpisywanie faktur, przy czym czynności te, jak wskazał Sąd Najwyższy w wyroku z 22 stycznia 2019 r., II UK 521/17 przywołanym w apelacji są istotnym elementem prowadzenia działalności gospodarczej, nie mają one charakteru wyłącznie formalnego.

Konsekwencją przyjęcia powyższego założenia jest, zgodnie z treścią art. 17 ust. 1 ustawy z 25 czerwca 1999 r. o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa, utrata prawa do zasiłku chorobowego za cały okres tego zwolnienia. Dalszą konsekwencją jest obowiązek zwrotu wypłaconego świadczenia zgodnie z normą art. 84 ust. 1 i 2 ustawy z 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych, z którego wynika między innymi, że za kwotę nienależnie pobranych świadczeń uważa się świadczenie wypłacone mimo zaistnienia okoliczności powodujących ustanie prawa do świadczeń albo wstrzymanie ich wypłaty w całości lub w części, jeżeli osoba pobierająca świadczenie była pouczona o braku prawa do ich pobierania, świadczenie przyznane lub wypłacone na podstawie nieprawdziwych zeznań lub fałszywych dokumentów albo w innych przypadkach świadomego wprowadzenia w błąd organu wypłacającego świadczenie przez osobę pobierającą świadczenie.

Powyższy wyrok Sądu Okręgowego zaskarżyła skargą kasacyjną odwołująca się w całości.

Uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania oparto na podstawach przyjęcia skargi do rozpoznania określonych w art. 398⁹ § 1 pkt 2

(potrzeba wykładni przepisów prawnych wywołujących poważne wątpliwości) oraz pkt 4 (oczywista zasadność skargi kasacyjnej) k.p.c.

Strona skarżąca wskazała, że powstała konieczność dokonania wykładni przepisów budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie dotyczących przepisu art. 17 ust. 1 ustawy z 25 czerwca 1999 r., o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby lub macierzyństwa (jednolity tekst: Dz.U. z 2020 r., poz. 870) - a mianowicie stwierdzenia czy samo techniczne sporządzenie faktury VAT wyłącznie w formie cyfrowej, stanowi czynność techniczną, która nie jest równoznaczna jej „wystawieniem”, które to „wystawienie” a więc podpisanie sporządzonej faktury VAT, jest uznawane za czynność stanowiącą istotny element prowadzenia działalności gospodarczej, pozwalający na przyjęcie, że takie działanie wskazuje na to, że ubezpieczony wykonujący w okresie orzeczonej niezdolności do pracy pracę zarobkową lub wykorzystujący zwolnienie od pracy w sposób niezgodny z celem tego zwolnienia tracie do niego prawo, czy też nie należy utożsamiać samego sporządzenia faktury w wersji jedynie cyfrowej (elektronicznej), z jej „wystawieniem”, czyli wydrukowaniem i podpisaniem, a tym samym z wypełnieniem przesłanek a art. 17 ust. 1 wskazanej ustawy.

Ponadto. strona skarżąca podniosła, że jak wynika z zarzutów zawartych w podstawach skargi kasacyjnej oraz z ich uzasadnienia, niniejsza skarga jest oczywiście uzasadniona. Wystarczy w tym miejscu powołać się na stanowisko Sądu Najwyższego zawarte w wyroku z 22 stycznia 2019 r., II UK 521/17, że dopiero podpisanie faktury jest już równoznaczne z jej wystawieniem, które należy traktować jako istotny element prowadzenia działalności gospodarczej, podczas gdy w niniejszej sprawie faktury nie były wystawiane, bo nie były podpisywane, a jedynie były sporządzane cyfrowo.

W odpowiedzi na skargę kasacyjną organ rentowy wniósł o:

1. odmowę przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, a w razie przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;
2. oddalenie skargi kasacyjnej;
3. zasądzenie od ubezpieczonej na rzecz organu rentowego kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu kasacyjnym według norm

przepisanych w wysokości dwukrotnej stawki minimalnej - z uwagi na okoliczność, iż przedmiotem postępowania są dwie decyzje organu rentowego, od których zostało złożone odwołanie, połączone do wspólnego rozpoznania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna ubezpieczonej nie kwalifikuje się do przyjęcia jej do merytorycznego rozpoznania. Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie (1) występuje istotne zagadnienie prawne, (2) istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecnictwie sądów, (3) zachodzi nieważność postępowania lub (4) skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. W związku z tym wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania powinien wskazywać, że zachodzi przynajmniej jedna z okoliczności wymienionych w powołanym przepisie, a jego uzasadnienie zawierać argumenty świadczące o tym, że rzeczywiście, biorąc pod uwagę sformułowane w ustawie kryteria, istnieje potrzeba rozpoznania skargi przez Sąd Najwyższy.

Wniesiona w sprawie skarga kasacyjna zawiera wniosek o przyjęcie jej do rozpoznania uzasadniony w ten sposób, że w sprawie występuje potrzeba wykładni przepisów prawnych wywołujących poważne wątpliwości lub rozbieżności w orzecnictwie (art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c.) oraz skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona (art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.). Nie można jednak uznać, że skarżąca wykazała istnienie przesłanek przyjęcia skargi do rozpoznania określonych w art. 398⁹ § 1 pkt 2 i 4 k.p.c.

Zgodnie z utrwalonym orzecnictwem Sądu Najwyższego oparcie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania na przesłance określonej w art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c. wymaga wykazania, że określony przepis prawa, będący źródłem poważnych wątpliwości interpretacyjnych, nie doczekał się wykładni albo niejednolita wykładnia wywołuje rozbieżności w odniesieniu do identycznych lub podobnych stanów faktycznych. Wątpliwości te i rozbieżności należy przytoczyć, przedstawiając ich doktrynalne lub orzecznicze źródła (zob. np. postanowienie

Sądu Najwyższego z 13 czerwca 2008 r., III CSK 104/08; czy z 18 lutego 2015 r., II CSK 428/14, LEX nr 424365 i 1652383). Konieczne jest wskazanie argumentów, które prowadzą do rozbieżnych ocen prawnych, a także przedstawienie własnej propozycji interpretacyjnej (por. np. postanowienie Sądu Najwyższego z 13 grudnia 2007 r., I PK 233/07, OSNP 2009 nr 3-4, poz. 43). Powołanie się na omawianą przesłankę wymaga również wykazania, że chodzi o wykładnię przepisów prawa, których treść i znaczenie nie zostały dostatecznie wyjaśnione w dotychczasowym orzecznictwie lub, że istnieje potrzeba zmiany ich dotychczasowej wykładni, podania na czym polegają wątpliwości związane z jego rozumieniem oraz przedstawienia argumentacji świadczącej, że wątpliwości te mają rzeczywisty i poważny charakter, nie należą do zwykłych wątpliwości, które wiążą się z procesem stosowania prawa. W przypadku, gdy w ramach stosowania tych przepisów powstały już w orzecznictwie sądów określone rozbieżności, skarżący powinien je przedstawić, jak też uzasadnić, że dokonanie wykładni jest niezbędne do rozstrzygnięcia sprawy (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z 28 marca 2007 r., II CSK 84/07; z 11 stycznia 2008 r., I UK 283/07; z 13 czerwca 2008 r., III CSK 104/08; z 12 grudnia 2008 r., II PK 220/08, niepubl.; z 8 lipca 2009 r., I CSK 11/09, niepubl.; z 20 maja 2016 r., V CSK 692/15, LEX nr 2054493). Ponadto, ze względu na publicznoprawne funkcje skargi kasacyjnej, skarżący powinien wykazać celowość dokonania wykładni konkretnego przepisu przez Sąd Najwyższy ze względu na potrzeby praktyki sądowej (por. postanowienie Sądu Najwyższego z 14 grudnia 2012 r., III SK 29/12, LEX nr 1238124).

Skarżący, mimo twierdzenia o występowaniu rozbieżności w orzecznictwie, nie przedstawił w uzasadnieniu wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania jakichkolwiek orzeczeń, które mogłyby na tę rozbieżność wskazywać. Fakt, że w niniejszej sprawie Sąd Okręgowy orzekł sprzecznie z jednoznacznym orzecznictwem Sądu Najwyższego mógłby świadczyć o oczywistej zasadności skargi kasacyjnej, a nie o występowaniu rozbieżności w orzecznictwie. Zadaniem skarżącego było wykazanie, że powołane przepisy wzbudzają poważne wątpliwości lub też prowadzą do niejednorodnych rozstrzygnięć sądów w podobnych sprawach, nie zaś jedynie, że w niniejszej sprawie Sąd orzekł odmiennie niż wskazuje na to utrwalone orzecznictwo.

Niezależnie jednak od powyższego, wskazać należy, że przywołana kwestia nie ma znaczenia dla rozstrzygnięcia niniejszej sprawy, bowiem, na co słusznie zwrócono uwagę w odpowiedzi na skargę kasacyjną, w niniejszej sprawie sporządzenie faktur stanowiło jedynie dowód na prowadzenie w okresie niezdolności do pracy działalności gospodarczej, nie było zaś jedynym przejawem tej działalności. Sporządzone przez odwołującą się faktury stanowiły potwierdzenie tego, że w okresie niezdolności do pracy świadczyła ona usługi w ramach działalności gospodarczej, za które następnie wystawiała faktury, samo wystawienie faktur nie było jednak kluczowe dla rozstrzygnięcia sprawy.

W orzecznictwie Sądu Najwyższego przyjęto także, że przesłanka oczywistej zasadności skargi kasacyjnej (art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.) spełniona jest wówczas, gdy zachodzi niewątpliwa, widoczna na pierwszy rzut oka, tj. bez konieczności głębszej analizy, sprzeczność orzeczenia z przepisami prawa nie podlegającymi różnej wykładni (por. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego z 8 marca 2002 r., I PKN 341/01, OSNP 2004 nr 6, poz. 100; z dnia 10 stycznia 2003 r., V CZ 187/02, OSNC 2004 nr 3, poz. 49). Musi być zatem oczywiste, że ma miejsce kwalifikowana postać naruszenia prawa, zauważalna *prima facie* przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej, która przesądza o wadliwości zaskarżonego orzeczenia w stopniu nakazującym uwzględnienie skargi (por. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego z 24 lutego 2012 r., II CSK 225/11, niepubl.; z 23 listopada 2011 r., III PK 44/11, niepubl.). Powołanie się na przesłankę zawartą w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. zobowiązuje przy tym skarżącego do przedstawienia wyводу prawnego, uzasadniającego jego pogląd, że skarga jest oczywiście uzasadniona, przy czym, o ile dla uwzględnienia skargi kasacyjnej wystarczy, że jej podstawa jest usprawiedliwiona, to dla jej przyjęcia do rozpoznania konieczne jest wykazanie kwalifikowanej postaci naruszenia przepisów prawa materialnego lub procesowego polegającej na jego oczywistości, widocznej *prima facie*, przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej (por. postanowienie Sądu Najwyższego z 16 września 2003 r., IV CZ 100/03, LEX nr 82274).

W uzasadnieniu wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania nie przedstawiono żadnej argumentacji, która mogłaby przemawiać za przyjęciem, że skarga kasacyjna jest w niniejszej sprawie oczywiście uzasadniona. Skarżący nie

wyjaśnił, na czym polegało rażące naruszenie prawa przez Sąd drugiej instancji i czy doprowadziło ono do wydania rażąco niesłusznego orzeczenia, odwołując się jedynie do zarzutów skargi i ich uzasadnienia.

W dodatku uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania jest dotknięte w tym zakresie błędem logicznym, bowiem strona skarżąca dopatruje się oczywistości skargi dokładnie w tych samych okolicznościach, co potrzeby wykładni przepisów prawa budzących poważne wątpliwości i rozbieżności w orzecznictwie. Takie łączenie tych przesłanek jest natomiast niedopuszczalne, bowiem przepisy prawa, które budzą poważne wątpliwości, czy też wywołują rozbieżności w orzecznictwie nie mogą w tym samym zakresie stanowić o oczywistej zasadności skargi kasacyjnej, coś co jest oczywiste nie może być bowiem zarazem wątpliwe. Albo zatem określone przepisy prawa wywołują poważne wątpliwości lub rozbieżności w orzecznictwie i potrzebna jest interwencja Sądu Najwyższego dla ich usunięcia, albo ich wykładnia nie nastrocza problemów i zostały one w danych okolicznościach w sposób rażąco naruszone, jednak wybór w tym zakresie nie może zostać pozostawiony Sądowi Najwyższemu.

Stwierdzając, że nie zachodzą przyczyny przyjęcia skargi, określone w art. 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy postanowił zgodnie z art. 398⁹ § 2 k.p.c. Rozstrzygnięcie w przedmiocie kosztów oparto na § 10 ust. 4 pkt 2 w zw. z § 9 ust. 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz.U. z 2015 r., poz. 1804).